

בס"ד. ש"פ שלח, כ"ח סיון, מבה"ח תמוז ה'תשי"ט*

ועתה יגדל נא כח אד' כאשר דברת לאמר¹, ופירש רש"י² ומהו הדיבור ה' ארך אפים. דמשמעות לשון הכתוב בפשטות היא, שהדיבור דהקב"ה (כאשר דברת) הוא יגדל כח אד', ולכן הוצרך רש"י לפרש שע"פ דרך הפשט הפירוש הוא ה' ארך אפים. אבל מזה שהפסוק נאמר בלשון זה שהמשמעות שלו היא שהדיבור הוא שיגדל כח אד', משמע שכוונת הכתוב היא גם לענין זה. וכדאיא בגמרא³ בשעה שעלה משה למרום כו' אמר לו (הקב"ה למשה) ה' לך לעזרני (לומר תצלח מלאכתך⁴), מיד אמר לו ועתה יגדל נא כח אד' כאשר דברת. היינו דכאשר דברת קאי על האמירה ה' לך לעזרני, דענין לעזרני [שיהי' עזר (הוספה) בהכח של מעלה] הוא יגדל כח אד'. ויש להוסיף, דמשמעות לשון הכתוב כאשר דברת לאמר הוא שהדיבור (דהקב"ה) הוא לאמר (שמשה יאמר). וכמובן גם ממרוז"ל הנ"ל דכאשר דברת קאי על מה שאמר הקב"ה למשה ה' לך לעזרני, שמשה יאמר⁵ תצלח מלאכתך. וע"פ הידוע⁶ שכל הפירושים שבאותו הפסוק שייכים זה לזה, מובן, דג' פירושים אלה בכאשר דברת [שקאי על יגדל כח אד', על לאמר, ועל ה' ארך אפים] שייכים זה לזה. וצריך להבין השייכות דג' פירושים אלה.

(ב) **ויש** לומר נקודת הביאור בזה, דבקשת משה ועתה יגדל נא כח אד' גו' ה' ארך אפים גו' היא (כמו שממשיך בכתוב⁷) סלח נא לעון העם הזה גו', מחילה סליחה וכפרה על חטא המרגלים. והנה בסליחה שני ענינים⁸. דשרש הסליחה הוא מבחינה שלמעלה מהשתלשלות, כי בכדי למלאות הפגם צ"ל המשכה ממקום נעלה ביותר שאין שייך בו פגם, אבל בכדי שתהי' הסליחה (מילוי הפגם) בפועל, צריכה להיות ההמשכה למטה, בהמקום שבו ה' הפגם. וזהו ועתה יגדל נא כח אד' גו' ה' ארך אפים גו' היא (כמו שממשיך בכתוב⁷) סלח נא לעון העם הזה גו', מחילה סליחה וכפרה על חטא המרגלים. והנה בסליחה שני ענינים⁸. דשרש הסליחה הוא מבחינה שלמעלה מהשתלשלות, כי בכדי למלאות הפגם צ"ל המשכה ממקום נעלה ביותר שאין שייך בו פגם, אבל בכדי שתהי' הסליחה (מילוי הפגם) בפועל, צריכה להיות ההמשכה למטה, בהמקום שבו ה' הפגם. וזהו ועתה יגדל נא כח אד' גו' ה' ארך אפים גו' היא (כמו שממשיך בכתוב⁷) סלח נא לעון העם הזה גו', מחילה סליחה וכפרה על חטא המרגלים.

* יצא לאור בקונטרס כ"ח סיון — תשמ"ט, "לקראת יום הבהיר כ"ח סיון הבעל"ט, יום בו ניצלו כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית נ"ע — יבחל"ח — מעמק הבכא האירופאי והגיעו צלחה לארצות הברית (ביום ב', כ"ח סיון ה'תשא'), שאז התחילה תנופה חדשה בהחזקת והפצת התורה והיהדות והפצת המעינות, ע"י כ"ק אדמו"ר (מהריי"ץ) נ"ע, ביסודו המוסדות המרכזיים "מחנה ישראל", "קה"ת" ו"מרכז לעניני חינוך" ומסרם להנהלת כ"ק אדמו"ר שליט"א. .. "נשק"ם תמוז, תשמ"ט".

- 1) פרשתנו (שלח) יד, יז.
- 2) עה"פ, מסנהדרין קיא, סע"א ואילך.
- 3) פרשתנו יד, יח.
- 4) שבת פט, א.
- 5) פרש"י שבת שם.
- 6) ראה חדא"ג מהרש"א לשבת שם "כאשר דברת לי לאמר שאומר אני".
- 7) ועד בנוגע לפס"ד במעשה בפועל, כידוע הראי' לזה מ"שעטנז" (גדה סא, ב) — ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. ובכ"מ.
- 8) יד, יט.
- 9) ראה עד"ז לקו"ש ח"ט ע' 418 ואילך. וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 174 הערה 10 בענין הסליחה על חטא המרגלים.

ועתה יגדל נא, ש"פ שלח, כ"ח סיון, מבה"ח תמוז, ה'תשי"ט שעה

אֲרַךְ אַפִּים גו', דַּרְשׁ הַסְּלִיחָה הַיָּא מִבְּחִינַת ה' אֲרַךְ אַפִּים גו', י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים¹⁰ שֶׁלִּמְעַלָּה מֵהַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת¹¹, וַיִּגְדַּל כַּח אַד' הוּא שְׁתַּהִי הַהִמְשָׁכָה לְמִטָּה בַּאֲד', בְּכַדִּי לְתַקֵּן הַפְּגָם. דָּשָׁם אַד' הוּא בְּמַלְכוּת¹², וְהַפְּגָם דַּחְטָא הַמְּרַגְלִים שֶׁלֹּא רָצוּ בְּמַצּוֹת מַעֲשִׂוֹת¹³ הוּא בְּמַלְכוּת¹⁴, וְעַיִי הַהִגְדָּלָה דְּכַח אַד' נִתְקַן וְנִתְמַלָּא הַפְּגָם.

ג) **וּבִיאֹר** הַעֲנִיָּן בְּפִרְשׁוֹת יוֹתֵר יוֹבֵן בְּהַקְדִּים דְּיוֹק לְשׁוֹן הַכְּתוּב וְעַתָּה יִגְדַּל נֶאֱכָר אַד', דְּשֵׁנִי פִירוּשִׁים בּוּזָה. דְּבַכְמָה דְּרוּשִׁים¹⁵ מִבּוֹאֵר דְּפִירוּשׁ יִגְדַּל כַּח אַד' הוּא שְׁיוּמִשְׁךְ בַּאֲד' הַכַּח שְׁלוֹ (הַשְּׂרָשׁ וּמְקוֹר דָּאֲד') וְעַיִז תַּהִי הַהִגְדָּלָה שְׁלוֹ. וְהַפִּירוּשׁ דִּיגְדַּל כַּח אַד' בְּפִשְׁטוֹת הוּא (וְכֵן מִבּוֹאֵר בְּכַמָּה דְּרוּשִׁים¹⁶) שְׁתַּהִי הַהִגְדָּלָה (גַּם) בְּכַח אַד'. וְעַפִּז יוֹבֵן (יּוֹתֵר¹⁷) הַשְּׁיִיכוֹת דִּיגְדַּל נֶאֱכָר אַד' לְהוִי אֲרַךְ אַפִּים גו' (י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים שֶׁלִּמְעַלָּה מֵהַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת), כִּי בְּכַדִּי שְׁתַּהִי הַהִגְדָּלָה בְּכַח אַד' (הַשְּׂרָשׁ וּמְקוֹר דָּאֲד') הוּא עַיִי הַהִמְשָׁכָה מִבְּחִינָה שֶׁלִּמְעַלָּה מֵהַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת, לְמַעַלָּה גַּם מִשְׂרָשׁ וּמְקוֹר הַהִשְׁתַּלְשֻׁלוֹת.

ד) **וְהַעֲנִיָּן** הוּא, דָּשָׁם אַד' הוּא בְּמַלְכוּת (כְּנִ"ל), וְכַח אַד' (הַשְּׂרָשׁ וּמְקוֹר דְּמַלְכוּת) הוּא בְּחַכְמָה, דָּאֲבָא יִסַּד בְּרֵתָא¹⁸. וַיּוֹבֵן זֶה עַד"מ מֵאוֹתוֹת הַדִּיבּוּר שְׁבָאֲדָם (דְּמַלְכוּת בְּכַלֵּל הוּא דִּיבּוּר¹⁹), שֶׁשְּׂרָשָׁם²⁰ הוּא לְמַעַלָּה מֵהַאֹר (הַשְּׁכָל אוֹ הַמְּדָה) שֶׁמְלוּבֵשׁ בְּהֵם. זֶה שְׁאוֹתָה הַסְּבָרָא, כָּל אֶחָד אוֹמֵר אוֹתָה בְּאוֹתוֹת וְתִיבוֹת אַחֵרִים, הוּא מִפְּנֵי שֶׁשְּׂרָשׁ הָאוֹתוֹת הוּא מִבְּחִינַת חַכְמָה, שְׁכָל הַנַּעֲלָם וְקִדְמוֹת הַשְּׁכָל²¹ שֶׁבִּנְפֶשׁ, שֶׁלִּמְעַלָּה מִשְׁכָּל הַגְּלוּי. וְזֶהוּ הַטַּעַם עַל זֶה שֶׁעַיִי שְׁמַבִּיא אֶת הַשְּׁכָל בְּדִיבּוּר מִיְתוּסָף בְּהַשְּׁכָל יוֹתֵר מִכְמוֹ שְׁהִי תַחֲלָה (בְּמַחֲשָׁבָה), כִּי עַיִי הַדִּיבּוּר נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחַכְמָה שֶׁרָשׁ וּמְקוֹר הַשְּׁכָל.

-
- 10 וְרָאָה לִ"ת לְהַאֲרִיז"ל עַה"פ הַטַּעַם עַל זֶה שֶׁבְּפִסּוֹק זֶה נִאֲמָרוּ רַק ט' מִדּוֹת.
 - 11 רָאָה אַגְהַ"ת פִּיחַ (וְרָאָה לְקוּ"שׁ חִי"ט שֵׁם). וְרָאָה לְקוּ"ת פִּרְשָׁנוּ ד"ה זֶה (לֵט, סַע"ד וַאֲיִלְךְ).
 - 12 תְּנִיא שְׁעָהוּיָה"א רַפִּז. וּבְכ"מ.
 - 13 לְקוּ"ת פִּרְשָׁנוּ לִז, א. וּבְכ"מ.
 - 14 סַד"ה וְעַתָּה יִגְדַּל נֶאֱכָר תַּרְע"ח (סַה"מ תַּרְע"ח ע' שְׁנָא). הַמְּשָׁךְ וְעַתָּה יִגְדַּל נֶאֱכָר תַּרְצ"ד בְּסוּפּוֹ (סַה"מ קוֹנְטֵרְסִים ח"ב שִׁיז, א.) וּבְכ"מ.
 - 15 לְקוּ"ת שֵׁם ד"ה זֶה מ, א. אוֹהַ"ת פִּרְשָׁנוּ ד"ה זֶה ע' תַּעַג (בְּפִירוּשׁ הַרְאִשׁוֹן). ד"ה הַנִּ"ל תַּרְע"ח (סַה"מ שֵׁם ס"ע שֵׁן). הַמְּשָׁךְ תַּרְצ"ד הַנִּ"ל (סַה"מ קוֹנְטֵרְסִים שֵׁם). וּבְכ"מ.
 - 16 אוֹהַ"ת שֵׁם בְּפִירוּשׁ הַשְּׁנִי.
 - 17 רָאָה גַּם לְקוּ"ת שֵׁם (לֵט, ד וַאֲיִלְךְ) הַקְּשֵׁר דִּיגְדַּל כַּח אַד' עִם יִגְמַה"ר שֶׁלִּמְעַלָּה מֵהַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת. כִּי בְּכַלּוֹת — גַּם כַּח אַד' הוּא לְמַעַלָּה מֵהַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת. אֲבָל בְּפִרְשׁוֹת, כַּח אַד' נִכְלָל בְּהַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת*, וְלִכְּן עִיקַר הַשְּׁיִיכוֹת דִּיגְדַּל כַּח אַד' יִלְגַּמַּה"ר שֶׁלִּמְעַלָּה מֵהַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת הוּא לְהַפִּירוּשׁ שֶׁהַהִגְדָּלָה הִיא (גַּם) בְּכַח אַד'.
 - 18 זַח"ג רַמַּח, א. רַנּוּ, ב. רַנַּח, א. תְּקוּז"ת תְּכ"א (סַא, ב). תְּס"ט (קָה, ב). אַגְהַ"ק ס"ה (קָז, א).
 - 19 רָאָה זַח"א פו, ב וּבַאֲוֹר הַחַמָּה וְרַמ"ז שֵׁם. פִּרְדָּס שַׁעַר כַּג (שַׁעַר עַרְכֵי הַכִּינּוּיִים) עֵרֶךְ דְּבוּר וְעֵרֶךְ אִמִּירָה. מַאֲוִירי אוֹר וְקַהֲלַת יַעֲקֹב עֵרֶךְ דְּבוּר. וְרָאָה תְּקוּז"ת בְּהַקְדָּמָה ("פִּתְחָא אֲלִיהוֹ") יז, א: "מַלְכוּת פַּה".
 - 20 בְּהַבָּא לְקַמְּן רָאָה ד"ה הַנִּ"ל תַּרְע"ח (סַה"מ שֵׁם ע' שְׁמוֹ וַאֲיִלְךְ). הַמְּשָׁךְ תַּרְצ"ד הַנִּ"ל (סַה"מ שֵׁם שִׁיב, סַע"א וַאֲיִלְךְ). וְרָאָה גַּם אוֹהַ"ת ד"ה זֶה (ע' תַּפְדּוּ. שֵׁם ע' תַּפְזוּ). וְרָאָה בְּאוֹרוּכָה סַה"מ תַּרְנַט ע' ד וַאֲיִלְךְ. שֵׁם ע' לַח וַאֲיִלְךְ. וּבְכ"מ.
 - 21 לְשׁוֹן אַדְהַ"ז בְּאַגְהַ"ק שֵׁם. וְרָאָה לְקַמְּן הַעֲרָה 31.

(* רָאָה עַד"ז לְקַמְּן הַעֲרָה 31 בְּעַנְיָן קִדְמוֹת הַשְּׁכָל.

ה) **והנה** זה ששרש הדיבור הוא בחכמה הוא לא רק בנוגע להדיבור עצמו, אלא גם בנוגע להשכל והמדות שמתלבשים בהדיבור. כי ע"י התלבשותם בדיבור, הם מתחלקים לריבוי חלקים. דכשמדבר דברי אהבה, הרי האהבה מצד עצמה היא מדה אחת, וכשהיא מתלבשת באותיות ותיבות הדיבור היא נחלקת לכמה תיבות, שבכל תיבה יש חלק מהמדה²². ועד"ז הוא כשמדבר איזו סברא שכלית, שהסברא היא סברא אחת, וכשהיא מתלבשת באותיות ותיבות הדיבור היא נחלקת לכמה חלקים²³. וזה שהשכל והמדות באים להתחלקות (אף שמצד עצמם הם פשוטים) הוא ע"י שנמשך בהם מבחינת החכמה, קדמות השכל²⁴.

ו) **ועפ"ז** יובן יותר²⁵ הטעם על זה שע"י שמביא את השכל בדיבור מיתוסף בהשגת השכל יותר מכמו שהי' קודם, כי הכח שמחלק את הסברא באותיות הדיבור שרשו הוא בקדמות השכל, המקור דשכל הגלוי²⁶. וזהו גם הטעם על זה שלפעמים כשלומד איזה ענין במחשבה ומתעוררים אצלו קושיות חזקות שאינו יכול לתרצם וע"י שלומד הענין בדיבור מתיישבים אצלו הקושיות וסתירות²⁷. כי השכל כמו שהוא מצד מקורו הוא שכל ברור, בלי סיג ופסולת²⁸, ולכן כשמביא את השכל בדיבור, שע"י נמשך השכל כמו שהוא בשרשו (כנ"ל), נעשה אצלו ברור באופן שאין שום קושיא וסתירה כלל²⁹.

ז) **והנה** גם החכמה, בחינת קדמות השכל, להיותה שרש ומקור השכל, בהכרח שהיא בבחינת מציאות. דכמו שהשכל הוא מציאות (שמחוץ להנפש³⁰), עד"ז הוא גם שרש השכל, קדמות השכל. וזהו מעלת הרצון על השכל (גם על קדמות השכל³¹), שהרצון אינו מציאות לעצמו וכל ענינו הוא הטיית והמשכת הנפש³⁰. ולכן

- 22 "מאחר שבדיבורים הללו היא (האהבה) נגבלת כולה, ממילא שיש חלק ממנה בכל דיבור פריטי" — סהמ"צ להצ"צ קכה, ב.
- 23 ראה ביאורה"ז פנחס קיג, ד (נעתק לקמן בפנים) "כח המחלק את השכל והסברא". ולהעיר מד"ה הנ"ל תרע"ח (סה"מ שם ע' שמה ואילך) ותרצ"ד (סה"מ שם שט, סע"א ואילך).
- 24 ביאורה"ז שם (בענין התחלקות השכל). סהמ"צ להצ"צ שם (קכו, ב) ואוה"ת שמות ע' מ ואילך (בענין התחלקות המדות).
- 25 דמכיון שזה שע"י המשכת השכל בדיבור מגיע בקדמות השכל הוא (לא רק מצד הדיבור אלא גם מצד השכל המתלבש בהדיבור, לכן, ההמשכה דקדמות השכל מתגלית ופועלת בהשכל.
- 26 ראה ביאורה"ז שם קיג, א ואילך.
- 27 ד"ה הנ"ל תרע"ח (סה"מ שם ע' שמז) ותרצ"ד (סה"מ שם שיב, סע"ב).
- 28 לשון אדהאמ"צ בביאורה"ז שם (קיג, ד). וראה לקמן הערה 35.
- 29 כ"ה הלשון בד"ה הנ"ל תרע"ח ותרצ"ד שם.
- 30 ראה בארוכה המשך תער"ב ח"א פמ"ט (ע' פז). סה"מ ה'תש"ג ע' 126. ובכ"מ.
- 31 בלקוטי לוי"צ לזח"א ע' רב, ובלקוטי לוי"צ על תנ"ך ומרז"ל ע' נד, דשני הענינים "שכל הנעלם" ו"קדמות השכל" (שבאגה"ק סיה) הם ח"ס ואוירא. "שכל הנעלם" — ח"ס, ו"קדמות השכל" — אוירא. ובלקוטי לוי"צ לזהר שם "דח"ס הוא בחי' אור פנימי ואוירא הוא בחי' אור מקיף". אבל ראה ע"ח שער יג (שער א"א) פ"ד (הובא בסה"מ תרס"ה ע' רסה) "שאוירא הוא בחי' מקיף קטן, שהוא מקיף לאור פנימי, וגלגלתא (שדוגמתו בנפש האדם הוא רצון) בחי' מקיף גדול".

הרצון מושל ושולט על כל הכחות³² גם על כח השכל, כמארז"ל³³ לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ, דע"י שרוצה בזה, הוא מבין באופן אחר. ומכיון שהרצון הוא למעלה גם משרש השכל (קדמות השכל), כנ"ל, לכן, הפעולה שנעשית בשכל ע"י הרצון היא גם בשרש השכל. ולכן, ההוספה בשכל שע"י הרצון היא הרבה יותר מההוספה שע"י הדיבור³⁴. כי ההוספה שע"י הדיבור היא מפני שהדיבור מעורר שרש השכל, ומכיון שגם שרש השכל הוא מציאות ויש בו ציור, לכן, ההוספה שע"י המשכת השרש היא במדידה והגבלה, משא"כ ההוספה בשכל שע"י הרצון אינה מדודה (כ"כ), מכיון שפעולת הרצון היא גם בשרש השכל.

וּעֲד"ז יובן למעלה, שבהגדלה בשם אד', שני אופנים. ההגדלה באד' ע"י שנמשך בו מבחינת כח אד'. וכמובא לעיל (סעיף ג') מכמה דרושים דפירוש יגדל כח אד' הוא שתהי' הגדלה באד' ע"י שיומשך בו הכח שלו³⁵, שרשו ומקורו. וההגדלה באד' ע"י ההמשכה מבחינת הסובב שלמעלה מהשתלשלות (דסובב הוא דוגמת הרצון), דהגדלה זו היא נעלית יותר, מכיון שהגדלה זו היא גם בכח אד' (השרש דאד'), וכפירוש הפשוט ביגדל כח אד', שתהי' הגדלה בכח אד'.

ח) והנה כל הענינים שלמעלה, המשכתם היא ע"י עבודת האדם. וזהו ועתה יגדל נא כח אד' כאשר דברת לאמר, דכאשר דברת קאי על הדיבור דהקב"ה למשה הי' לך לעזרני, שמשה יאמר תצלח מלאכתך³⁶, שהגדלת כח אד' נעשית ע"י עבודת האדם (אמירת משה). וע"פ הידוע³⁷ שעבודת האדם (אתערותא דלתתא) שעל ידה נעשית ההמשכה (אתערותא דלעילא) צריכה להיות מעין ההמשכה, מוכן, שבכדי שתהי' הגדלת כח אד' (ממלא) על ידי שיומשך בו מבחינת הסובב שלמעלה מהשתלשלות, הוא ע"י ההגדלה (הוספה) בהעבודה שע"פ טעם ודעת ע"י המשכת וגילוי העבודה שלמעלה מטעם ודעת. וע"ד המבואר בתניא³⁸ שקיום התורה ומצוותי' תלוי בזה שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו לה' שע"י זכירת ענין המס"נ, למעלה מהשתלשלות שבאדם, נעשית הגדלה והוספה בקיום התומ"צ, השתלשלות שבאדם.

32 ראה בארוכה המשך תער"ב שם פנ"א (ע' ז). ובכ"מ. וראה גם ד"ה הנ"ל תרע"ח (סה"מ שם ס"ע שמח) ותרצ"ד (סה"מ שם שיד, ב).

33 ראה ע"ז יט, א.

34 להעיר, שע"י הדיבור נעשה רק המשכת השכל, וע"י הרצון נעשה (לא רק המשכת השכל כנ"ל בפנים, אלא) גם שינוי בהשכל. וכידוע הדוגמא לזה מזה שבתחלה (בראשית ו, ה. ז) כתיב וכל יצר מחשבות לבו רק רע גוי' (ולכן) אמתה גוי', ואח"כ (נח ת, כא) כתיב כי יצר לב האדם רע מנעוריו (ולכן) לא אוסיף עוד להכות גוי'. דאיתה הסברא שהיתה בתחלה טעם המחייב נעשית לטעם המזכה (המשך באתי לגני היתש"י פי"ח. ובכ"מ).

35 ומכיון שתוכן הבקשה "ועתה יגדל נא כח אד'" הוא (כמו שממשיך בכתוב) סלח נא לעון העם הזה גוי' (שזהו לכל הפירושים) — מוכח, שגם ע"י הגדלה זו נעשית הסליחה. וכמובא לעיל ס"ו מביאוה"ז, שע"י המשכת קדמות השכל נתברר השכל מכל סיג ופסולת. דיש לומר שבהנמשל הוא שנתקן כל הפגמים. אלא ששלימות הסליחה היא ע"י הגדלת כח אד' שע"י המשכת הסובב. ולהעיר מהמובא בהערה הקודמת, שע"י הרצון (דוקא, שלמעלה מקדמות השכל), גם הסברא שהיתה בתחלה טעם המחייב משתנית להיות טעם המזכה.

36 להעיר מאוה"ת וישב (רעח, א"ב) דשרש ההצלחה הוא מהכתר (שלמעלה מהשתלשלות).

37 ראה בארוכה ד"ה באתי לגני היתשכ"ט ס"ט (לעיל ח"ב ע' שכה). וש"נ.

ובפרטיות יותר יש לומר, שבכדי שתהי' המשכת הסובב וההגדלה בכח אד', צריך לקשר העבודה שלמעלה מטעם ודעת עם בחינת קדמות השכל. וזהו שאמרו רז"ל³⁹ כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו של ע' שנה⁴⁰, דבכל כחו ישנם שני פירושים. פי' רש"י⁴¹ בכל כחו בכל כח כוונתו, ופירוש התוספות⁴² בקול רם. ויש לומר הביאור בזה, דע"י אמירת אמן יהא שמיה רבא בכל כחו נעשה הגדלת כח אד'⁴³. דשמיה רבא הוא שמו הגדול, סובב שלמעלה מהשתלשלות, שע"י המשכת הסובב נעשה הגדלת כח אד' כנ"ל. ולכן ע"י אמירת אמן יהא שמיה רבא קורעין לו גזר דינו של ע' שנה, דהגזר דין הוא מצד הפגם בשם אד', וע"י הגדלת כח אד' נתתקן הפגם, ובכדי שתהי' ההמשכה דשמיה רבא בבחינת כח אד', הוא ע"י שני הענינים (הפירושים) דבכל כחו. דכל כוונתו היא הכוונה דרעותא דלבא שלמעלה מטעם ודעת, למעלה מהשתלשלות שבאדם, וקול רם הוא הדיבור שמעורר בחינת קדמות השכל, השרש דהשתלשלות⁴⁴. וע"י שכל כוונתו היא לא רק במחשבה אלא באה בקול רם, עי"ז נעשית ההמשכה דשמיה רבא בכח אד'.

(ט) **והנה** ידוע⁴⁵ שעבודת האדם מגעת עד שרש הנבראים, בחינת השתלשלות, וזהו שע"י העבודה נמשך גם מלמעלה מהשתלשלות, הוא ע"י נתינת כח מלמעלה שנמשך במתן תורה. וזהו כאשר דברת לאמר, דזה שע"י עבודת האדם (לאמר) נעשה הגדלת כח אד', שההגדלה היא על ידי המשכת הסובב שלמעלה מהשתלשלות, הוא כאשר דברת, דכאשר דברת קאי (גם) על לאמר (כנ"ל בתחלת המאמר), שע"י דיבור הקב"ה הי' לך לעזרני, ניתן הכח (למשה, ועל ידו לכאור"א מישראל) שע"י עבודתו יוכל לפעול הגדלת כח אד'. וע"פ המובא לעיל שכח זה (שע"י עבודה יומשך גם האור שלמעלה מהשתלשלות) נמשך במתן תורה, יש לומר, דכאשר דברת לאמר קאי (גם) על וידבר גוי' לאמר⁴⁶ שנאמר במתן תורה⁴⁷, שגם הפירוש דוידבר

39) שבת קי"ט, ב.

40) כ"ה (של ע' שנה) בזח"ג, א (ברע"מ). תקו"ז בהקדמה (ד, ב). תי"ט (מ, א). זו"ח קיא, ג. רי"ף לברכות פ"ג (כא, ב). רא"ש שם (סי' יט). טור או"ח סנ"ו. שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

41) וכן פי' רבינו יונה לרי"ף שם. הובא בטור ובשו"ע אדה"ז שם.

42) בשם הפסיקתא.

43) השייכות דאיש"ר בכל כחו ליגדל כח אד' — ראה גם זח"ג רכ, א (ובביאורו"ד לאדהאמ"צ שם קי, א ואילך). אוה"ת פרשתנו שם ע' תפ ואילך. שם ע' תפו ואילך. ד"ה הנ"ל תרע"ח ותרצ"ד בתחלתו.

44) דזה שע"י הדיבור מיתוסף בהשכל, לפי שהדיבור מעורר קדמות השכל, הוא ביותר כשהדיבור הוא בקול רם — ראה סה"מ תרנ"ט ע' ו בענין ההוספה שנעשית בהמדות ע"י הדיבור.

ולעזיר מעירובין נג, סע"ב ואילך בענין ההוא תלמידא דהוה קא גריס בלחישא. אבל בעירובין שם הוא בנוגע ל"משתמרת" (ולא בנוגע להוספה בשכל), דענין "משתמרת" שייך לזה שהשכל נקלט יותר בהאדם (ולא בהמשכה מקדמות השכל).

45) סה"מ תרס"ה ע' ז. ה'תש"ג ע' 23.

46) יתרו כ, א.

47) ראה גם אוה"ת שם ע' תצא (וראה שם ע' תצז). סד"ה הנ"ל תרע"ח ותרצ"ד.

ולעזיר גם משבת פט, א (הובא לעיל בתחלת המאמר) שהפסוק ועתה יגדל נא אמר משה להקב"ה בשעה שעלה למרום ומצאו להקב"ה שהי' קושר כתרים לאותיות. ולעזיר מחזא"ג מהרש"א שם שהקשה ד"האי קרא אינו כתוב לגבי מתן תורה אלא בשילוח מרגלים.

ועתה יגדל נא, ש"פ שלח, כ"ח סיון, מבה"ח תמוז, ה'תשי"ט ששט

גו' לאמר הוא שוידבר אלקים הי' שישראל יאמרו את כל הדברים האלה (שקאי גם על כל התורה כולה⁴⁸) באופן דלאמר, לומר הדברים שהקב"ה אומר⁴⁹. היינו שע"י שהאדם אומר דברי תורה, הוא גורם שהקב"ה יאמר דיבורים אלו, המשכת אוא"ס (שלמעלה מהשתלשלות) בתורה (השתלשלות). ועי"ז נמשך הכח גם בכללות עבודת האדם, שע"י עבודתו (באופן שהלמעלה מהשתלשלות שבאדם מאיר בהשתלשלות שבו) ממשך אור שלמעלה מהשתלשלות בהשתלשלות, המשכת סובב בממלא. ועי"ז נעשה המשכת הסובב גם למטה בעולם (שהמשכת הסובב בעולם היא גם בהפנימיות שבו), ועי"ז נשלמת הכוונה דדירה⁵⁰ לו ית' בתחתונים.

(48) ראה חגיגה ג, ב. הנסמן לעיל ע' שכו הערה 3-4.

(49) תו"א יתרו סז, ב. לקו"ת שה"ש מב, א. ובכ"מ. וראה גם אוה"ת, תרע"ח ותריצ"ד שבהערה 47.

(50) ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.